

Ander werk van Jef Aerts bij Querido

Het kleine paradijs (2012)

Groter dan een droom (met tekeningen van Marit Törnqvist, 2013)

Jef Aerts

Vissen smelten niet

Amsterdam · Antwerpen
Em. Querido's Uitgeverij BV
2013

www.queridokinderboeken.nl
www.jefaerts.be

De schrijver ontving voor het schrijven van dit boek een
werkbeurs van het Vlaams Fonds voor de Letteren.

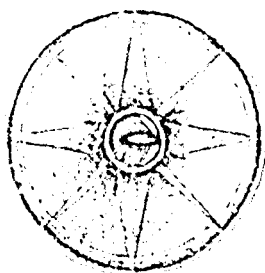
Ⓔ Dit boek is ook verkrijgbaar als e-book.

Copyright © 2013 Jef Aerts

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of
openbaar gemaakt, in enige vorm of op welke wijze ook, zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van Em. Querido's
Uitgeverij BV, Singel 262, 1016 AC Amsterdam.

Omslag Barbara van Dongen Torman
Omslagillustratie Korneel Detailleur

ISBN 978 90 451 1598 6 / NUR 283

Op de koudste dag van het jaar was het feest in Winter-oever. Zodra het ijs op het meer een halve meter dik was, ging de ijsweg open tussen het dorp en de stad aan de overkant. Matti kneep zijn ogen tot spleetjes. Hij zag de sneeuwruimers dichterbij komen als grote dieren in de vlakte. Ze schraapten de ijslaag vrij, zodat er straks vrachtwagens over het bevroren meer konden rijden. Achter hen liep de weg in een strakke lijn tot aan de horizon.

‘Daar zijn ze!’ gilden de kinderen op de steiger zodra het geronk van de motoren de kleine haven had bereikt. Net zoals Matti stonden ze hier al de hele week bij zonsopgang op de uitkijk. Ze hadden stokken bij zich en plastic toeters die een vreselijk lawaai konden maken. Hun lippen waren paars van de kou, maar hun ogen gloeiden van opwindning.

‘Kom je ook mee, Spits?’ riep Brand. Hij had een doodskop op zijn muts en zwaaide vervaarlijk met zijn stok. Matti had er een hekel aan dat iedereen hem zo noemde. Kon hij er wat aan doen dat hij klein en mager was, met een puntige neus en muizenooies? ‘Als je spits bent, ben je pienter,’ had vader wel eens gezegd om hem gerust te stellen. ‘En de spits in het voetbal is degene

die het best kan scoren.' Toch bleef hij het een rotnaam vinden.

'Straks misschien,' antwoordde Matti. Zijn woorden werden meteen weggeblazen door het schelle getoeter.

Brand en de anderen klommen van de steiger en stoven met opgeheven stok over het marktpllein. Vliegensvlug verspreidden ze zich in de smalle straatjes. Ze sloegen met hun stokken ijspegels van de huizen, drukten op de deurbellen en trommelden op de ruiten.

'Naar buiten!' hoorde Matti hen roepen. 'Ze komen eraan!'

Natuurlijk zou hij hen niet achternagaan. Hij had vandaag wel wat beters te doen. Zolang hij het zich kon herinneren, werd er op de allerkoudste dag feestgevierd in Winteroever. Maar nooit eerder had hij het zo spannend gevonden als vandaag.

Matti was 's ochtends vroeg uit bed gekropen. Het was pikdonker en hij had zijn zaklamp nodig gehad om de cijfertjes op de thermometer goed te kunnen lezen: -24 graden. Dat was twee graden kouder dan gisteren, maar was het koud genoeg? Het was bijna windstil geweest en de sterren leken aan de hemel bevroren. Hij had de thermische broek aangetrokken die moeder vorig jaar op skivakantie voor hem had gekocht en hij was het hellende straatje uit gehold naar de aanlegsteiger, vanwaar je ver over het meer kon kijken. De anderen waren er pas een halfuur later. Hij was trots dat hij de sneeuwruimers dit jaar als eerste had opgemerkt.

Het duurde niet lang of overal uit de huizen kwamen mensen tevoorschijn. Ze droegen een dikke sjaal en hun

warmste muts en lachten uitgelaten toen ze het gedreun van de sneeuwruimers hoorden. Niemand wist precies wanneer een barkoude dag ook echt de allerkoudste dag zou zijn, maar de kratten met feestverlichting en wijn stonden al wekenlang klaar.

Achter de winkelruit herkende Matti het ronde gezicht van Pia, de goedlachse bakkersdochter die hem wel eens een kaneelbroodje toestopte. Ze wreef prompt in haar handen en knoopte haar schort voor zodra ze begreep wat er aan de hand was. Bij het postkantoor sleepte de postbode zijn tas vol brieven en kranten weer naar binnen. De apotheek, de supermarkt en het gemeentehuis bleven dicht. En Matti hoefde op de koudste dag niet naar school.

Het werd steeds drukker bij de steiger. Achter hem stonden de akelige burens die twee huizen verderop in zijn straat woonden. Ze hadden hun teckel een jasje en rode hondensokjes aangetrokken. Matti kon hun ogen in zijn rug voelen priemen. Sinds vader nog maar nauwelijks buiten kwam, begonnen ze steevast te fluisteren als ze Matti in de gaten kregen. Ze vroegen nooit hoe het met zijn vader ging, al brandde de vraag op hun lippen.

‘Slecht,’ zou hij zeggen, als hij het lef had gehad zich om te draaien. ‘Het gaat niet goed met papa. Hij is gestopt met werken, zit de hele dag tegen zichzelf te schaken en slaapt nu op de bank. Dat is toch wat jullie wilden weten?’

Gelukkig leidde meneer Niklas hun aandacht af. De bejaarde ex-marinier vertelde honderduit over hoe deze dag vroeger werd gevierd in het dorp. Hoe zijn grootvader ooit met een te zwaar beladen paardenslee door het

ijs was gezakt. En hoe ze hem met likeur van sleedoornbessen weer tot leven hadden gewekt.

De sneeuwruimers waren nu vlakbij. Matti kon het ijs horen kraken onder hun gewicht. Hij wist precies welke afstand ze moesten afleggen van de stad tot aan de plek waar hij stond: 6,7 kilometer. De ijsweg was de kortst mogelijke manier om over te steken. Er liep ook een verbindingsweg helemaal rondom het meer naar de stad, maar dat was een tocht van 87 kilometer. Te voet was je misschien wel drie dagen onderweg. Over de ijsweg duurde het hooguit een uur of twee, had hij zelf berekend.

Straks, wanneer het ijs door de havenpolitie op onregelmatigheden was gecontroleerd, zouden de eerste vrachtwagens naar Winteroever komen. Ze vervoerden olie, elektrische apparaten, meel, drank, batterijen, kleren en groente. Heel wat mannen waren van de lente tot de herfst schipper of visser, maar werden truckchauffeur zodra de rivieren en meren met een dikke ijslaag waren bedekt. De ijsweg was de meest efficiënte route om de dorpen in de buurt te bevoorraden en er werd dan ook graag gebruik van gemaakt. Op het plein voor het gemeentehuis werden de goederen in terreinwagens geladen en naar de winkels en opslagloodsen gebracht. Iedereen hielp mee om ervoor te zorgen dat de wintervoorraden werden aangevuld. En iedereen keek ernaar uit hoe ze nog dezelfde avond alweer zouden slinken tijdens het feest.

Twee sneeuwscooters met blauwe zwaailichten kwamen aan op het plein. Er werd gejuicht. De sneeuwruimers hadden bijna de oever bereikt. De politieagenten

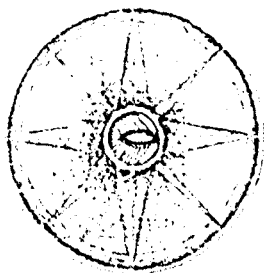
gaven aan waar ze precies aan land konden gaan. Even later denderden de enorme tractoren op manshoge wielen het dorp binnen. De bestuurders toeterden drie keer en staken triomfantelijk een arm op. Wanneer ze met een boog het marktplein op reden, holden de kinderen er joelend achteraan.

Matti bleef op de steiger staan en tuurde minutenlang naar de ijsweg. Het was een bijna kaarsrecht spoor van donker, glanzend ijs dat vol krassen en fijne barstjes zat. Aan weerszijden was de sneeuw opgehoopt tot dikke randen.

Nadat de sneeuwruimers aan land waren gegaan, hing Matti nog een hele tijd rond in de buurt van het marktplein. Hij keek toe hoe een vrouw bevroren vogels opraapte en in een vuilniszak stopte. Mannen met rijp in hun snor richtten palen op waaraan gekleurde lampen werden gehangen. Voor het gemeentehuis werd de stellage opgebouwd vanwaar straks het vuurwerk zou worden afgeschoten.

Twee keer slenterde hij tevergeefs langs café De Windroos op de hoek van het havenplein. Vanavond zou het er een drukte van jewelste zijn. Er werd dan gedanst, gezongen en vooral: meteen na het vuurwerk werd hier het vreselijke gevecht gehouden waar alle ellende om was begonnen. De deur zat op slot en er brandde nog geen licht. Matti hoopte achterom wat te kunnen zien, maar de raampjes zaten te hoog om naar binnen te kunnen kijken. Wel hingen aan de deur posters waarop zijn neef Jarno in slordige letters had geschreven: KOMT DAT ZIEN! GROOT VISSENGEVECHT. NA HET VUURWERK IN DE WINDROOS. OOK LEVENDE DIEREN TE KOOP.

Er liep een rilling over Matti's rug. 'Ook levende dieren' stond er, stel je voor! En wat gebeurde er met de dode? Hij wist het nu heel zeker: Jarno was voor geen haar te vertrouwen.

Toen Matti 's middags thuiskwam, holde moeder als een opgejaagd sneeuwhoen trap op, trap af. Ze had nog geen brood op tafel gezet.

'De ijsweg is nu helemaal open,' zei Matti. Hoewel hij op zijn benen trilde, deed hij zijn best om het als een normale mededeling te doen klinken.

'Heb je de sneeuwruimer gezien?' vroeg moeder terwijl ze een bakplaat met pruimentaartjes uit de oven haalde. Die zou ze straks verkopen op het feest.

'Het zijn er twee dit jaar,' zei Matti.

'Was er al veel volk?'

'Ja, best veel.' Zijn ogen dwaalden af naar de bank waar vader onder het geruite dekentje lag.

'Mooi zo,' zei moeder en ze klopte met de palm van haar hand op een bus poedersuiker. Het sneeuwde boven de taartjes. 'Ook jongens van je school?'

'Brand. En nog een paar.'

'Je had met hen kunnen spelen.'

'Vanmiddag blijf ik thuis.' Hij wist dat moeder dit niet wilde horen. Ze vond dat hij veel te vaak thuis bleef.

'Wat ben jij toch ongezellig geworden. Wat moeten je vrienden wel niet van je denken? Het is feest vandaag! Ga de straat op. Jarno zegt dat er zodra het donker is een